HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

עין משפט נר מצוה

מה א (מיי׳ פ״ה מהל׳ פסולי מוקדשין הל״ח) [מיי׳ פ״ג מהל׳ שגגות הל׳ ג]:

מו ב מיי׳ פט״ו מהל׳ פסולי המוקדשין הל׳ ו ופ״ד מהל׳ מעילה הל״ט:

מז ג ד מיי׳ פ״ד מהל׳ מעילה הל״ב [ע״ש בכ״מ]:

מח ה מיי׳ פ״ד מהל׳ מזיקין הל׳ יז:

בזמן שהן סתומין. כלומר בשילהי מתני׳: **פ״ג.** ומה כאן יציאת קרבנו בקרבנו יוצא כו׳. ואית דלרבי ליה מקרבנו קמא: **מן הקלה על הקלה.** משמועת הטעות לשמועת הפקדון או לשמועת **מן החמורה על החמורה.** מחלב לדם מחייבי מיתות לחייבי כריתות בשוגג: **אכן אם הפריש כהמה על החלב.** אחלב בשוגג והביאה על הדם שאכל בשוגג: **שהרי לא מעל.** לפי שהוא קדושת הגוף ואי אפשר לו להוציאה לחולין לפיכך לא כיפר וכדלמרי׳ בפרק [בתרא] דכריתות[ד] דכיון דלא מצי מכפר: [ג] **שהרי מעל ונפר.** דכיון דלקח הכן חטאת אחר שלא הופרש לשמן הוה ליה כמפיץ להו לחולין ומעל וכיון דמעל דו אמרי׳ וכפר להוא קרבן מעליא: **פ״ג.** וכפר עליו הכהן [ג]על חטאתו לעולם לא כפר עד שיהא קרבנו לשום חטאתו שעי״פ שמעל לא כיפר [ג] שהרי מעל במעות. כל דבר שיוצא לחולין אית ליה מעילה והואיל ליתי ליה מעילה לא כיפר: **קמני מיפא כהמה.** שהרי אין אדם מגלח על בהמת חבירו מאי טעמא לאו משום דכמפורשת דמיא מאי לאו אפי׳ בעלת מום: **מאי אריא דאני.** אלא בעלת מום: **מתני׳ נאשם מנוחם.** שאינה שותה יין: **גמ׳ דאי ר״ש.** כיון דתגלחת מעכבתה שלא לשמות יין כדאמרינן בפרק ג׳ מיני (לקמן דף מו.) ואמר יאשה המזיר יין[ה] אחר מעשים כולן דברי ר״ש הילכך כיון דלא גילחה אסורה ליין והוה לה ניוול כדכתיב (זכריה ט) ותירוש ינובב בתולות הילכך מצי מפר ליה מעיקרו עליה כל הדמים: **ולתנא** (ו)מאיר **אומר אף בתגלחת הטהרה יפר שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מגלחת: גמ׳ מתני׳ דלא כר׳ אליעזר דאי ר״א** [ז]**האמר תגלחת מעכבת וכיון דלא גילחה אסירה בחמרא וכיון דאית לה ניוול מצי מיפר** [ח]**(ובהא פליגי) תנא**

שהרי לא מעל. בשוגג אם שגג והקריב קרבן[1] על הדם קרבן של חלב דלמכתי בקדושתייהו קאי כיון דבהמה קדושה קדושת הגוף ולא נפק לחולין בהכי כיון[2] שלא נהנה ממנה לא כיפר [ד] לא מעל עשה כלום שהיו יכול להתכפר בקרבן של דם[3] כלל ד] לא בזמן שהן סתומין ולא בזמן שהן מפורשין ת״ל [1]קרבנו בקרבנו הוא יוצא [א]ואינו יוצא בקרבן אביו יכול לא יצא במעות שהפריש (ה) **אפי׳** מן הקלה על הקלה מן החמורה על החמורה אבל יוצא בקרבן שהפריש לעצמו מן הקלה על הקלה מן החמורה על החמורה ת״ל [2]קרבנו על חטאתו עד שיהא קרבנו לשום [ט] חטאו יכול לא יצא בבהמה שהפריש לעצמו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה [א] **אפי׳** מן הקלה על החמורה או מן החמורה על הקלה שכן אם הפריש בהמה על החלב והביא על הדם או על הדם והביא על החלב [ב]שהרי לא מעל ולא כיפר אבל יוצא במעות שהפריש לעצמו מן הקלה לקלה ומן החמורה לחמורה מן החמורה לקלה ומן הקלה לחמורה שכן אם הפריש לעצמו מעות [ב] מן החלב והביא על הדם על הדם והביא על החלב [ג]שהרי מעל וכיפר ת״ל על חטאתו [ד]עד שיהא קרבנו לשם חטאו שהיה בהמה מאי לאו אפי׳ בעלת מום לא תמימה אבל בעלת מום מאי כסתומה דמיא מאי איריא דקתני מעות שהפריש אביו ליתני בעלת מום הכי נמי דלמאי חזיא לדמי דמי היינו מעות: **מתני׳** נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר ר״ע אומר [ה]אפילו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות אינו יכול להפר בר״א בתגלחת הטומאה יפר שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מנוולת רבי

נוסחת הריב״ן

[ס״ק ג״ג וכן בסוס׳ פ״ג ליתמן], **ב)** נקמן דף מז., **ג)** ס״ק ל״ג, ד) [דף כז:], **ה)** [במדבר ו׳], **ו)** ל״ל קן, **ז)** ג״ מ״ש דלא מעל, **ח)** ג״ש ומגמתא,

הגהות הריב״ן

ד) קמ״ל: **ג)** (שהרי מעל וכיפר) ליתא בכ״ר: **ג)** מחטאתו:

הגהות הב״ח

(ה) גמ׳ במעות שהפריש אביו תפילו מן הקלה: **(ט)** שם קרבנו לשום חטאתו יכול לא יצא בבהמה שהפריש לעצמו אפילו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה או מן החמורה על הקלה:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א) גמ׳ לו מן החמורה על החמורה לפר׳. תימא לפר׳ נמחק מכאן ומקומו נתב שהפרים לעצמו: **ב)** שם לעצמו מעות מן. תימא מן נמחק וכ״ב עכ: **ג)** רש״י ד״ה ת״ל וכפר וכו׳ שהרי מעל וכו׳ עד סופו. כ״ב עד שהרי מעל וכו׳ עד סופו זה נמחק לענ״ד: **ד)** תוס׳ ד״ה שהרי וכו׳ בקרבן של דם כלל. כ״ב כאן הס״ד ונמ״כ נמחק הכ״ה התמר לעיל מעכ. פ״מ: **ה)** בא״ד ולעשות חטאת דם כלא כיפר. כ״ב כאן שייך היה מדקתק הכ״ה התמר לעיל דף כז ע״ב ד״ה שהרי: **ו)** ד״ה על חטאתו וכו׳ ולפירוש זו התוספתא. כ״ב לפירוש אלו התוס׳. כן כתב מכס אחד על דברי תוס׳ אלו. פ״מ: **ז)** ד״ה ה״ג שהרי מעל וכפר. נמחק כ״ג וכ״ב הגה״ה כל״ל פ״מ: **ח)** בא״ד הואיל ושייך הכא שגי קמ״ל כל״ל לעג״ד: **ט)** בא״ד תע״ג שהרשו וכפר. מי׳ וכפר נמחק. וכ״ב כנר. פ״מ יעו״ש: **י)** ד״ה בד״א וכו׳ אינו יכול להפר מפני שאפשר לנוח בהפסד. תימה שאפשר לנוח והלמ״ד מן להפסד נמחק:

מוסף רש״י

בזמן שהן סתומין. שלא פירש אלו לקנות אחת מאלו לקנות עולה (כריתות כד:). **שהרי מעל.** שהוליך מעות הקדש לחולין, דשינו לדבר אחר (שם).

פי׳ הרא״ש

ת״ל על חטאתו דכתיב קרבנו על חטאתו בפ׳ שעירה כתיב והביא קרבנו שעירת עזים על חטאתו: לא מעל ולא כיפר לא מעל בעושה כן בשוגג דאין מעילה אלא במשנה מרשות הקדש לרשות הדיוט בשוגג. והכא מהקדש להקדש קא משני ולא מעל הלכך לא כפר דלא יצא הקרבן מחזקתו. וכיון דבשוגג לא כפר דין הוא נמי במתכוין לעקור חטאת חלב ולעשותו חטאת דם דלא כיפר: שהרי מעל וכיפר. שהמעות אין בהם קדושת הגוף כשנתנן לקנות בהם בהמה לצורך קרבן אחר יצאו לחולין הילכך כיפר: תלמוד לומר על חטאתו [בשעירת עזים] לא כתיב אלא חד דימנא על חטאתו. אבל גבי כשבה כתי׳ יביא קרבנו לחטאת. וכתיב בסוף הפרשה וכפר עליו הכהן על חטאתו: קתני מיהת בהמה. שהרי אין אדם מגלח על בהמת אביו: [**מתני׳**] נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר שלאחר זריקת אחד מהדמים היא מותרת ביין וליטמא למתים וליכא תו עינוי נפש הלכך לא מצי מפר. ור״ע סבר שאפי׳ שנשחט ולא נזרק אינו יכול להפר ומפרש בגמ׳ משום הפסד קדשים מ״מ אם הפיר מופר. ומ״ר משמע אינו יכול להפר דר״ע כמו אינו יכול להפר דת״ק. ותימה הוא דאם נטמאת שחביא קרבן טומאה: בד״א בתגלחת טהרה. דהוי סוף נזירותה אבל תגלחת טומאה יפר.

תורה אור השלם

1. וְאִם כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לְחַטָּאת נְקֵבָה תְּמִימָה יְבִיאֶנָּה: ויקרא ד לב
2. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: ויקרא ד כח

מתני׳ נאשם מנוחם. שאינה שותה יין: **גמ׳ דאי ר״ש.** כיון דתגלחת מעכבתה שלא לשמות יין כדאמרינן בפרק ג׳ מיני (לקמן דף מו.) ואמר יאשה המזיר יין[ה] אחר מעשים כולן דברי ר״ש הילכך כיון דלא גילחה אסורה ליין והוה לה ניוול כדכתיב (זכריה ט) ותירוש ינובב בתולות הילכך מצי מפר ליה מעיקרו עליה כל הדמים: **ולתנא** (ו)מאיר **אומר אף בתגלחת הטהרה יפר שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מגלחת: גמ׳ מתני׳ דלא כר׳ אליעזר דאי ר״א** [ז]**האמר תגלחת מעכבת וכיון דלא גילחה אסירה בחמרא וכיון דאית לה ניוול מצי מיפר** [ח]**(ובהא פליגי) תנא**

שהרי לא מעל. בשוגג אם שגג והקריב קרבן[1] על הדם קרבן של חלב דלמכתי בקדושתייהו קאי כיון דבהמה קדושה קדושת הגוף ולא נפק לחולין בהכי כיון[2] שלא נהנה ממנה לא כיפר [ד] לא מעל עשה כלום שהיו יכול להתכפר בקרבן של דם[3] כלל ד] לא בזמן שהן סתומין ולא בזמן שהן מפורשין ת״ל [1]קרבנו בקרבנו הוא יוצא [א]ואינו יוצא בקרבן אביו יכול לא יצא במעות שהפריש (ה) **אפי׳** מן הקלה על הקלה מן החמורה על החמורה אבל יוצא בקרבן שהפריש לעצמו מן הקלה על הקלה מן החמורה על החמורה ת״ל [2]קרבנו על חטאתו עד שיהא קרבנו לשום [ט] חטאו יכול לא יצא בבהמה שהפריש לעצמו מן הקלה על הקלה או מן החמורה על החמורה [א] **אפי׳** מן הקלה על החמורה או מן החמורה על הקלה שכן אם הפריש בהמה על החלב והביא על הדם או על הדם והביא על החלב [ב]שהרי לא מעל ולא כיפר אבל יוצא במעות שהפריש לעצמו מן הקלה לקלה ומן החמורה לחמורה מן החמורה לקלה ומן הקלה לחמורה שכן אם הפריש לעצמו מעות [ב] מן החלב והביא על הדם על הדם והביא על החלב [ג]שהרי מעל וכיפר ת״ל על חטאתו [ד]עד שיהא קרבנו לשם חטאו שהיה בהמה מאי לאו אפי׳ בעלת מום לא תמימה אבל בעלת מום מאי כסתומה דמיא מאי איריא דקתני מעות שהפריש אביו ליתני בעלת מום הכי נמי דלמאי חזיא לדמי דמי היינו מעות: **מתני׳** נזרק עליה אחד מן הדמים אינו יכול להפר ר״ע אומר [ה]אפילו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות אינו יכול להפר בר״א בתגלחת הטומאה יפר שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מנוולת רבי

נזרק עליה אחד מן הדמים. כגון שגמרה מזירות בטהרה והביאה קרבנות דמיין דאי מעל הדם מיהת מעל מן הדמים מעת או עולה או שלמים אינו יכול להפר בנדרה ונדבה לפי שאין כאן עוד עיונו נפש דניין מותרת ואי משום שלריכה לגלח [ו] ומטו עליה משה מגלחת לאפשר לה בפחה נכרית הכי מפרש בגמרא אבל אי לא מזרק הדם עדיין לאסורה [ניין] מיקרי שפיר עיונו נפש תע״ג דלא מיתסרא אלא **רבי** עקיבא **אומר אפילו נשחט.** ולא מזרק הדם אינו יכול להפר בגמרא מפרש משום הפסד קדשים ומסיק בגמרא כשנשחטה החטאת אחר שחיטת בהמה זו מצא לניה השריפה שהיא לריכה לחטאת וגם לא יוכל לזרוק דמה לשם שלמים דחטאת שלא לשמה פסולה יש להסתפק אם היפר לה אם מופר או שמא יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה כדבד ואל תעשה: **בד״א.** שאינו יכול להפר אחר שנזרק אחד מן הדמים בתגלחת טהרה כדפי׳ שגמרה מזירות בטהרה אבל בתגלחת טומאת בזירותה והביאה קרבנותיה בטומאה[9] תע״פ שנזרקו דמיים יכול להפר מפני שאפשר לומר לה מי אפשי באשה מנוולת כלומר שהיית לריכה למנות מעתה מזירות טהרה ותאסר ניין ויש כאן עיונו נפש וה״ג בגמרא מצינו לשון ניוול תע״ג ועיונו ובקצת ליגרסינן (דעיונו) דמי אפשי דהוי ליה למימר משום עיונו ול״ל דקאי אדר״ע דקאמר שנשחטה[10] אחת מן הבהמות אינו יכול להפר מפני שאפשר [ו] [לנוח] להפסד קדשים תע״ג דאסורה ניין עד שיאחטו אחר הבהמות ויזרוק דמן ויש כאן עיונו נפש פורתא דבשביל ההוא פורתא אינו יכול להפר בשביל הפסד קדשים אבל בתגלחת דטומאה דליכא עיונו נפש גדול שאסורה ובעי למימני מזירות אחרת [מוהה] שיכול לומר לה מי אפשי [בעיונו] גדול מ״ש משום דר״מ קאמר התי אפשי לעגמ מי אפשי קאמר ת״ק נמי מי אפשי באשה מגלחת. שלריכה לגלח בסוף מזירות טהרה כדכתיב בהדיא ולת״ק אפשי בפחה נכרית הכי מפרש בגמרא: **תגלחת** מעכבת. מלשמות ניין: וכיון דאי לא גילחה אסורה ואית לה ניוול. פי׳ לעיל עיונו נפש שלריכה להיות מעונה מן היין עד שתגלח מצי מיפר בעבור ההיא שעתא פורתא דאסירה ניין:

מסורת הש״ס

שצריכה לחזור ולמנות נזיר טהרה: ויכול לומר אי אפשי באשה מנוולת. פי׳ מעונה ומנוערה משתייית יין: ור״מ אומר דאף בתגלחת הטהרה יפר משום דגלוח לאשה נוול ויפר כדי שלא תצטרך להתנוול בגלוח. ונ״ל דאפי׳ נזרק [עליה] כל הדמים מיפר כל זמן שלא גלחה: